

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

KHT-yhdistys ry on tilintarkastajia edustava edunvalvontajärjestö. Jäsenemme ovat tilintarkastuslain mukaisesti hyväksytyjä KHT- ja HTM-tilintarkastajia sekä tilintarkastusalan ja taloushallinnon asiantuntijoita. Tavoitteenamme on auttaa ammattikuntaa menestymään sekä tuomaan lisäarvoa elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle. Taloudellista raportointia ja alan käytäntöjä edistämällä olemme mukana rakentamassa perustaa suomalaisen yhteiskunnan kilpailukyvyille ja hyvinvoinnille. Yhdistykseen kuuluu yli 90 % Suomessa toimivista tilintarkastajista.

Lausuntopyyntö VM125:00/2014

PIENYRITYSTEN MAKSUPERUSTEINEN ARVONLISÄVEROTUS

Muistiolounnoksessa on arvioitu pienyritysten tarvetta siirtyä suoriteperusteisesta arvonlisäverotuksesta maksuperusteiseen arvonlisäverotukseen, tämän oikeudellista perustaa ja mahdollisia toteuttamismalleja sekä järjestelmän taloudellisia ja hallinnollisia vaikutuksia.

1. Ehdotettu uudistus

Muistiolounnoksessa on käsitelty ehdotusta siitä, että vuotuiselta liikevaihdoltaan alle 500 000 euron yrityksille annettaisiin halutessaan mahdollisuus siirtyä maksuperusteiseen arvonlisäveron tilitykseen ja raportointiin. Maksuperusteista arvonlisäverotusta sovellettaessa yritys suorittaisi veron myynneistään vasta siinä vaiheessa, kun se saa asiakkaalta maksun.

Uudistuksen taustana on yritysten välillä sovittavien maksuaikojen pidentyminen varsinkin tilanteissa, joissa ostaja on myyjää huomattavasti suurempi yritys. Maksuaikojen pidentyminen heikentää erityisesti pienyritysten toimintaedellytyksiä. Pienyritys voi joutua maksamaan myynnistä suoritettavan arvonlisäveron Verohallinnolle huomattavasti ennen kuin se saa maksun asiakkaalta. Pienyritysten kannalta tämä aiheuttaa ongelmia muiden maksujen hoitamisessa. Jos taas verot jätetään suorittamatta ajoissa, tästä aiheutuu yritykselle huomattavia korkokustannuksia.

2. Maksuperusteisen arvonlisäveron toteuttamismalleja

2.1 Maksuperusteen soveltaminen pelkästään myynteihin

Arvonlisäverodirektiivin perusteella pienyritysten maksuperusteinen arvonlisäverotus voitaisiin ottaa käyttöön pelkästään yrityksen myynneistään suoritettavien verojen osalta. Tässä epäsymmetrisessä mallissa yritys suorittaisi myyntien arvonlisäveron vasta siltä kalenterikuukaudelta, kun ostaja suorittaa maksun.

Mallissa yritys voisi hyödyntää vähennykset heti, kun hyödyke olisi vastaanotettu tai ostolasku saatu, mutta myyntien veron suorittaminen lykkääntyisi siihen, kun ostajalta on saatu maksu. Malli ei kuitenkaan olisi sopusoinnussa kirjanpitolainsäädännön johdonmukaisuuden periaatteen kanssa. Siihen liittyy myös riski, että ostaja voi saada vähennyksen tai palautuksen ostostaan, vaikka jättää maksamatta myyjälle.

Mikäli pienyritysten rahoituksellisia edellytyksiä halutaan parantaa antamalla pienyrityksille mahdollisuus maksuperusteiseen arvonlisäveron raportointiin, mahdollisuus tulee antaa nimenomaan epäsuoran mallin mukaisesti. Todettakoon, että yrityksillä on nykyisinkin mahdollista valita epäneutraalin mallin soveltaminen arvonlisäveron raportoinnissa tilikauden aikana vähentämällä arvonlisäverot ostoista suoriteperusteen ja tilittämällä arvonlisäverot myynneistä laskutusperusteen mukaisesti. Epäneutraalin mallin käyttäminen ei siten ole uutta yrityksille, eikä sen soveltamisen ole osoitettu johtavan yrityksissä laajoihin kirjanpidollisiin virheisiin tai ongelmiin tilinpäätöstä tehtäessä. Vaikka yritys tarvitsee epäneutraalissa mallissa erillisen menettelyn osto- ja myyntilaskuille, tämä on ainut malli, jolla todellisuudessa saadaan pienyritysten kassaongelmia helpotettua.

Valtiovarainministeriön mietinnössään esittämä kommentti mallin mukanaan tuomasta riskistä, että ostaja voi saada vähennyksen tai palautuksen ostostaan, vaikka jättää maksamatta myyjälle, on epärelevantti. Epäneutraalissa mallissa ostojen arvonlisävero vähennettäisiin nykyisten sääntöjen mukaan. Malli ei siten tuo yrityksille uusia mahdollisuuksia veron vähentämiseen tilanteessa, jossa laskua ei myöhemmin maksetakaan myyjälle, vaan tilanne pysyy täysin ennallaan.

Arvonlisävero tulee kirjata tilinpäätökseen saamiseksi ja velaksi suoriteperusteen mukaan. Se, että arvonlisävero raportoitaisiin myyntien osalta maksuperusteisesti, ei ole ristiriidassa johdonmukaisuuden periaatteen kanssa, koska tilinpäätös osoittaa kyseisen tilikauden myynneistä ja ostoista maksamatta tai saamatta olevan arvonlisäveron määrän, kuten tälläkin hetkellä. Tälläkin hetkellä tilikauden kahden viimeisen kuukauden arvonlisäverot raportoidaan vasta tilinpäätöshetken jälkeen.

Ehdotetussa maksuperusteisessa arvonlisäveroraportoinnissa nähtäviä harmaan talouden ongelmia voitaisiin torjua pitkälti tarjoamalla mahdollisuus vain yrityksille, joilla ei ole maksurästejä viimeisen vuoden aikana. Nämä on tulevaisuudessa helppo nähdä verovelkarekisteristä. Viimekädessä muutosta valmisteltaessa tulee tehdä arvovalinta siinä, miltä osin halutaan parantaa pienyritysten maksuvalmiutta ja miltä osin torjua harmaata taloutta.

2.2 Maksuperusteen soveltaminen saman verovelvollisen osalta sekä myynteihin että ostoihin

Maksuperusteinen arvonlisävero voidaan direktiivin perusteella ottaa käyttöön myös niin, että maksuperusteen soveltaminen myynteihin edellyttäisi perusteen soveltamista myös ostoihin. Myyjä tekisi tällöin vähennykset omista hankinnoistaan siltä kalenterikuukaudelta, kun hän itse suorittaa maksun ostoistaan.

Symmetrinen malli voisi tuoda jonkinlaista helpotusta kassanhallintaan sellaiselle pienyritykselle, joka ei saa maksua myynnistä toimitushetkellä ja jonka myynnit ovat ostoja huomattavasti suuremmat. Symmetrinen malli helpottaisi pienyritysten kassavirtaongelmaa kuitenkin huomattavasti epäsymmetristä mallia heikommin. Mallista ei ole myöskään hyötyä tilanteessa, jossa yrityksen kertamyynnit ovat isoja ja niitä edeltää tilausta varten tehtäviä arvonlisäverollisia hankintoja useana kuukautena ennen myyntiä. Tällaisille yrityksille maksuperusteen soveltaminen myyntien arvonlisäveron raportointiin olisi erityisen tärkeää, koska ostot myyntiä varten on jouduttu rahoittamaan etupainotteisesti. Hyöty kuitenkin poistuisi lähes kokonaan, jos yrityksen edellytettäisiin soveltavan maksuperustetta myös ostoihin. Tällaisessa tilanteessa yritys joutuisi rahoittamaan ostojen lisäksi ostoista maksamaansa arvonlisäveroa aikaisempaa pidempään.

Direktiivin mahdollistaa maksuperusteisen mallin toteuttamisen symmetrisenä myös myyntiketjussa kahden verovelvollisen välillä. Tässä mallissa myyjä suorittaa myynnin veron vasta saatuaan veron ostajalta, mutta samaan aikaan edellytetään, että myös ostaja voi vähentää tekemästään hankinnasta veron vasta suoritettuaan ostosta maksun myyjälle.

Tämä malli ei ole kannatettava, koska sen käyttöönotto aiheuttaisi huomattavia hallinnollisia kustannuksia maksuperusteista raportointia käyttäviltä myyjiltä tavaroita ja palveluja ostaville yrityksille. Käytännössä mallin soveltaminen edellyttäisi ostajayrityksen selvittävän kaikilta alihankkijoiltaan etukäteen sen, käyttävätkö nämä myyntien raportoinnissa maksuperustetta. Tämän jälkeen yrityksen tulisi saada tämä tieto omiin järjestelmiinsä ja varmistua, että näissä hankinnoissa oston arvonlisävero vähennetään vasta, kun maksu hankituista suorituksista on tehty. Ostajan tulisi myös kuukauden vaihteessa tapahtuvien maksujen osalta varmistua siitä, kumman kuukauden puolella myyjä on suorituksen saanut.

Jos vain osa hankinnoista on yrityksiltä, jotka soveltavat maksuperustetta raportoinnissa, ostajan olisi arvonlisäverovähennyksiä tehdessään käytettävä kahta eri menettelyä, mikä aiheuttaisi lisää hallinnollisia kustannuksia. Kuten Valtiovarainministeriön mietinnössäkään on todettu, myyntiketjussa symmetrinen maksuperusteinen malli johtaisi helposti pienyritysten kannalta nykyistä huonompaan tilanteeseen, kun isot yritykset kieltäytyisivät ostamasta mitään maksuperustetta käyttäviltä pienyrityksiltä. Tämän vuoksi tämä malli ei nähdäksemme ole toteuttamiskelpoinen.

2.4 Maksuperusteen soveltaminen tilikauden aikana

Vaihtoehtona maksuperusteisen järjestelmän toteuttamiseksi on malli, jonka mukaan kaikille pienyrityksille sallittaisiin mahdollisuus soveltaa maksuperustetta tilikauden aikana jatkuvasti samaan tapaan, kuin nykyisin voidaan soveltaa laskutusperustetta.

Malli ei poistaisi kuitenkaan yritysten rahoitustarvetta, joka kohdistuu tilikauden päättymishetkeen. Jos tilikauden viimeisten kuukausien myynnit vaihtelevat rajusti, yrityksen voisi olla vaikea varautua vuodenvaihteessa tarvittavaan lisärahoitukseen.

Helsingissä 1. päivänä joulukuuta 2014

KHT-YHDISTYS - FÖRENINGEN CGR RY